

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สับสน และบางครั้งไร้ทิศทาง ประกอบกับแนวทางการบริหารจัดการที่ผ่านมาได้เน้นด้านวัตถุหรือการเจริญเติบโตเป็นหลัก เช่นนี้ ทำให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาการบริหารจัดการที่ค้ำถึงถึงประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้องมากกว่าส่วนรวม และปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น หนทางหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้คือ ต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารจัดการที่ใช้อยู่ โดยในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการประกาศใช้ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 กฎหมายนี้ทำให้เกิดการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (good governance) ขึ้นอย่างชัดเจน

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 ได้แบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 ส่วนราชการ ประกอบด้วย สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กรมราชองครักษ์ และกองทัพไทย โดยกำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมมีหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวงกลาโหม โดยมีปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ นอกจากนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมมีหน้าที่เกี่ยวกับราชการส่วนหนึ่งส่วนใดของกระทรวง ซึ่งยังไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบโดยตรงและมีได้แยกให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการอื่น อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และสนับสนุนการปฏิบัติตามแผนทางทหารของกองบัญชาการทหารสูงสุดและเหล่าทัพ ข้าราชการในสังกัดของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ ดำรงไว้ซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรี รวมทั้งมีความรู้ ความสามารถ มีความโปร่งใส ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานได้

ที่ผ่านมา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมได้นำ “การบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งประกอบด้วย 6 ประการ ได้แก่ (1) หลักนิติธรรม (2) หลักคุณธรรม

(3) หลักความโปร่งใส (4) หลักความมีส่วนร่วม (5) หลักความรับผิดชอบ และ (6) หลักความคุ้มค่า มาปรับใช้ แต่ได้ประสบกับปัญหาด้านการบริหารจัดการ เช่น (1) ปัญหาที่เกี่ยวกับหลักคุณธรรม คือ บุคลากรบางส่วนยังคงได้รับการพิจารณาความดีความชอบหรือการเลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่งโดยยึดถือระบบอุปถัมภ์ทำให้กำลังพลขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน (2) ปัญหาที่เกี่ยวกับหลักความโปร่งใส คือ บุคลากรบางส่วนยังแสวงหาประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ราชการทำให้สูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากกว่าประโยชน์หรือผลตอบแทนที่ทางราชการได้รับ (3) ปัญหาที่เกี่ยวกับหลักความมีส่วนร่วม คือ การปกครองบังคับบัญชายังไม่เปิดโอกาสให้กำลังพลหรือบุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าที่ควร ทำให้ความรู้สึกร่วมในการมีส่วนร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวมของกำลังพลลดน้อยลง และ (4) ปัญหาที่เกี่ยวกับหลักความรับผิดชอบ คือ บุคลากรบางส่วนยังขาดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการทำงาน ทำให้ผลงานไม่มีประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร ไม่เป็นไปตามเป้าหมายหรือความต้องการเพื่อส่วนรวมของทางราชการอย่างแท้จริง เหล่านี้เป็นต้น

ด้วยเหตุผลที่แสดงถึงความเป็นมาและความสำคัญของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม การบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รวมทั้งปัญหาด้านการบริหารจัดการที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบกับผู้ศึกษาได้เคยปฏิบัติหน้าที่ราชการอยู่ในสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมมาแล้วด้วย เหล่านี้ ได้ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษา เรื่อง “การวิเคราะห์การบริหารจัดการด้านกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” โดยใช้ “การบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 6 ประการ” เป็นกรอบแนวคิดสำคัญ การศึกษาครั้งนี้ไม่เพียงจะเกิดแก่ตัวผู้ศึกษาเองเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์ทั้งทางวิชาการและทางปฏิบัติต่อบุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ ในสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมหรือแม้กระทั่งหน่วยอื่นในกระทรวงกลาโหม รวมตลอดทั้งเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย 5 ข้อ ดังนี้

2.1 ศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการด้านกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

เหตุผลที่กำหนดวัตถุประสงค์ข้อนี้เพราะจะทำให้ทราบและเข้าใจข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง (fact) ในปัจจุบัน โดยเฉพาะในการบริหารจัดการด้านกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2.2 ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการด้านกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

เหตุผลที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้เช่นนี้เพราะจะทำให้ทราบและเข้าใจปัญหาการบริหารจัดการด้านกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงในอดีตและปัจจุบัน อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเสนอแนวทางการพัฒนา การแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อไปอย่างเป็นระบบ

2.3 ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

เหตุผลที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้เช่นนี้เพราะการศึกษาเรื่องนี้ไม่อาจสมบูรณ์ได้ถ้ามิได้นำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ วัตถุประสงค์ส่วนนี้จึงมุ่งเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา ปรับปรุง หรือปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการด้านกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในอนาคตต่อไป วัตถุประสงค์ส่วนนี้ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่เป็นความคิดเห็น (opinion) ของผู้ศึกษา ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการศึกษาปัญหามาก่อน เช่นนี้ ทำให้มีแนวโน้มว่าจะทำให้ผู้ศึกษามีข้อมูลมากเพียงพอที่จะทำนาย แสดงความคิดเห็น หรือเสนอข้อเสนอแนะต่อไปสำหรับการพัฒนาการบริหารจัดการในอนาคตได้อย่างมีหลักเกณฑ์และเป็นระบบมากขึ้น

2.4 ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบภาพรวมการบริหารจัดการด้านกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในปัจจุบันกับในอดีต และกับหน่วยงานของรัฐอื่น รวมทั้งเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มต่อภาพรวมการบริหารจัดการด้านกำลังพลตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

เหตุผลที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้เช่นนี้เพราะผู้ศึกษาต้องการศึกษาให้ทราบและเข้าใจการบริหารจัดการในลักษณะของการเปรียบเทียบภาพรวมการบริหารจัดการด้านกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ในปัจจุบันกับในอดีต และกับหน่วยงานของรัฐอื่น รวมทั้งการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มด้วย วัตถุประสงค์ข้อนี้มีส่วนช่วยให้การศึกษาในเชิงเปรียบเทียบครั้งนี้ น่าสนใจ ชัดเจน และลึกซึ้งมากขึ้น

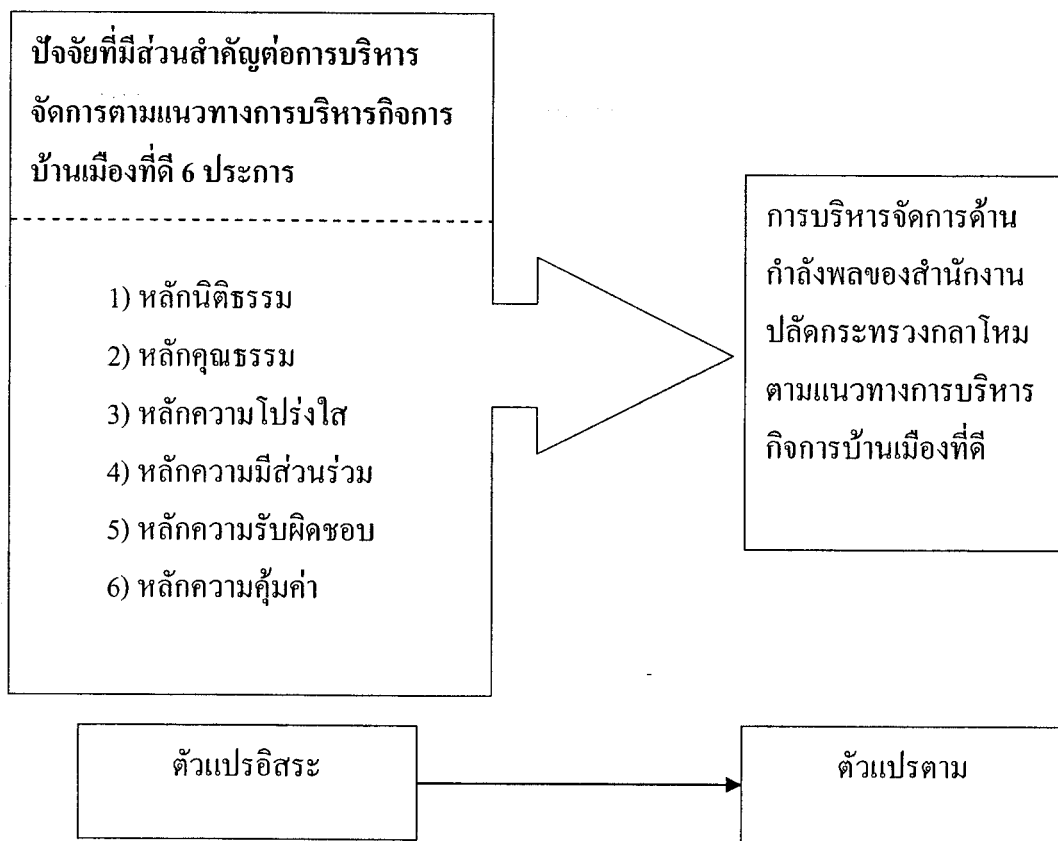
2.5 ศึกษาวิเคราะห์ภาพรวมแนวโน้มการบริหารจัดการด้านกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

เหตุผลที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้เช่นนี้เพราะทำให้ทราบและเข้าใจการบริหารจัดการในส่วนที่เกี่ยวกับภาพรวมแนวโน้มการบริหารจัดการด้านกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันจะมีส่วนช่วยให้ได้ทราบ

และเข้าใจข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวกับอนาคตเพิ่มมากขึ้น ข้อมูลส่วนนี้ถือว่าเป็นข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นซึ่งได้มาจากการศึกษาข้อเท็จจริงหรือศึกษาข้อมูลในอดีตและในปัจจุบัน แล้วนำมาทำนายหรือพยากรณ์แนวโน้มในอนาคตได้อย่างมีหลักเกณฑ์และเป็นระบบมากขึ้น

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำ “การบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 6 ประการ” หรือ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 6 ประการ หรือ 6 หลัก” ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มาเป็นกรอบแนวคิดสำคัญ โดยกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระ ทั้ง 6 ประการนั้น ได้แก่ (1) หลักนิติธรรม (2) หลักคุณธรรม (3) หลักความโปร่งใส (4) หลักความมีส่วนร่วม (5) หลักความรับผิดชอบ และ (6) หลักความคุ้มค่า ส่วน “การบริหารจัดการด้านกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” เป็นตัวแปรตาม ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

สำหรับเหตุผลที่เลือก “การบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 6 ประการ” มาเป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ เพราะการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวคิดสำคัญ มีกฎหมายรองรับ คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีเนื้อหาสาระครอบคลุมเรื่องการบริหารจัดการถึง 6 ประการ อีกทั้งสามารถนำมาปรับใช้กับวัตถุประสงค์การวิจัยและขอบเขตการวิจัยครั้งนี้ได้อย่าง สอดคล้องและเหมาะสมด้วย

อย่างไรก็ดี กรอบแนวคิดการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ก็มีข้อจำกัดด้วยเช่นกัน กล่าวคือ เป็นธรรมดาที่กรอบแนวคิดที่นำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ไม่ว่าจะเป็นลักษณะหรือรูปแบบใด ย่อมต้องมีข้อจำกัดหรือมีผู้โต้แย้งได้เสมอไม่มากก็น้อย กรอบแนวคิดการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ที่ผู้ศึกษาได้เสนอและนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ย่อมมีข้อจำกัดด้วยเช่นกัน และไม่อาจนับได้ว่าเป็นกรอบแนวคิดที่สมบูรณ์ที่สุด ข้อจำกัดของกรอบแนวคิดนี้คือ กรอบแนวคิดนี้เหมาะสมกับสภาพในปัจจุบันเท่านั้น แต่ในอนาคตหากเกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมืองขึ้น อาจทำให้กรอบแนวคิดนี้เกิดข้อบกพร่องได้บ้าง แต่ข้อบกพร่องดังกล่าวไม่มีน้ำหนักมากเพียงพอที่จะลดความสำคัญและคุณค่าของกรอบแนวคิดนี้ได้

4. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ให้ความสำคัญหรือให้สัดส่วนกับการวิจัยสนามมากกว่าวิจัยเอกสาร โดยถือว่าการวิจัยเอกสารเป็นเพียงส่วนย่อยหรือข้อมูลที่มาช่วยเสริมการวิจัยสนามเท่านั้น ขอบเขตด้านเนื้อหาครอบคลุมการบริหารจัดการ ปัญหา แนวทางการพัฒนา การเปรียบเทียบภาพรวม และภาพรวมแนวโน้มของการบริหารจัดการด้านกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 6 ประการเป็นกรอบแนวคิดสำคัญ ทั้งนี้ ได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย สำหรับเนื้อหาของการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 บท

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงกระบวนการศึกษาในครั้งนี เริ่มจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์การวิจัย ขอบเขตการวิจัย ข้อจำกัดในการวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และประโยชน์คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นภาคทฤษฎี ซึ่งนำเสนอแนวคิด และผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการศึกษาเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ครอบคลุม 6 หัวข้อ ได้แก่ (1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (3) การเก็บรวบรวมข้อมูล (4) การวิเคราะห์ข้อมูล (5) ระยะเวลาทำการวิจัย และ (6) แผนการดำเนินงาน

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม

บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และเสนอแนะ รวมทั้งมีภาคผนวก และบรรณานุกรมท้ายสุด

4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น

4.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 หัวข้อ

4.3.1 ประชากร คือ บุคลากรเป้าหมายของการศึกษารั้งนี้ทั้งหมด สำหรับในที่นี้หมายถึง ข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมที่เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรและนายทหารชั้นประทวนทั้งหมด จำนวน 5,054 คน (ข้อมูลของกองแผนกำลังพล กรมเสนาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กันยายน 2550)

4.3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่เป็นตัวแทนในการตอบแบบสอบถามทั้งหมด สำหรับในที่นี้หมายถึง ข้าราชการที่เป็นตัวแทนในการตอบแบบสอบถามทั้งหมด แบ่งเป็น (1) นายทหารชั้นสัญญาบัตร และ (2) นายทหารชั้นประทวน รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,200 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวนนี้มาจากการคำนวณโดยใช้ สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 97.5% และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.025

4.3.3 การสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (delphi) จำนวน 2 คนซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและเป็นข้อมูลเสริมสำหรับนำไปวิเคราะห์เทียบเคียงกับข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการวิจัยสนามกลุ่มตัวอย่าง ดังกล่าวข้างต้นซึ่งเป็นข้อมูลหลัก

สำหรับเหตุผลที่เลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างเฉพาะที่เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรและนายทหารชั้นประทวนในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมเพื่อตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวกับกำลังพลตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพราะเป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกำลังพลโดยตรงหรืออยู่ใกล้ชิดกับการปฏิบัติงานในระบบกำลังพลซึ่งได้รับผลเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านกำลังพล เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพและน่าเชื่อถือเป็นอย่างมาก

5. ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษานี้มีข้อจำกัดในการวิจัย รวม 3 ด้าน เพื่อให้สอดคล้องกับหัวข้อขอบเขตการวิจัยข้างต้น ดังนี้

5.1 ข้อจำกัดด้านเนื้อหา การศึกษานี้มุ่งให้ความสำคัญกับการศึกษาเนื้อหาสาระเฉพาะที่เป็นปัจจุบันและเนื้อหาสาระที่เป็นความคิดเห็นในอนาคตโดยศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องในอดีตหรือความเป็นมาน้อยมาก เนื่องจากผู้ศึกษาประสงค์จะได้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความคิดเห็นเป็นหลักเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาหน่วยงานในอนาคตต่อไป

5.2 ข้อจำกัดด้านพื้นที่ การศึกษานี้เจาะจงศึกษาเฉพาะหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ที่ตั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น ไม่ได้ศึกษารอบคลุมในจังหวัดอื่น ๆ

5.3 ข้อจำกัดด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การศึกษานี้จำกัดกลุ่มตัวอย่าง 1,200 คน เฉพาะที่เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรและนายทหารชั้นประทวนในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมข้าราชการทหาร หรือหน่วยงานทั้งหมดในสังกัดกระทรวงกลาโหม หรือแม้ข้าราชการอื่นและประชาชน เนื่องจากบุคคลดังกล่าวนี้เป็นบุคคลภายนอกที่มีแนวโน้มว่าอาจทราบและเข้าใจการบริหารจัดการด้านกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงไม่มากเท่าที่ควร

นอกจากข้างต้นนี้แล้ว การศึกษาในครั้งนี้ยังให้ความสำคัญกับการวิจัยสนาม (field research) เป็นหลัก เพราะต้องการให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data) โดยให้ความสำคัญกับข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) หรือข้อมูลแนวลึกจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ (delphi) จำนวน 2 คน อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษายังให้ความสำคัญกับการวิจัยเอกสาร (documentary research) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

การให้ความหมายศัพท์หรือคำ ๆ หนึ่งนั้น อาจเหมือนหรือแตกต่างกันได้เสมอ ที่เป็นเช่นนี้เพราะความแตกต่างกันในด้านความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็น และมุมมองของผู้รู้หรือผู้ให้ความหมายแต่ละคน จึงเป็นเรื่องยากมากที่จะได้รับการยอมรับจากทุกคน ความคล้ายคลึงกันหรือความแตกต่างหลากหลายย่อมเกิดขึ้นได้เป็นธรรมดา เมื่อเป็นเช่นนี้ ศัพท์หรือคำสำคัญต่าง ๆ

ที่ใช้ในการศึกษานี้ จึงจำเป็นต้องให้คำจำกัดความหรือนิยามศัพท์เฉพาะไว้เพื่อสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายแต่ละคำที่ใช้ในการศึกษานี้ได้ตรงกันหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผู้ศึกษารวมทั้งทำให้ผู้ศึกษาไม่หลงประเด็น ป้องกันความสับสน เข้าใจผิด และสามารถศึกษาให้ตรงกับความหมายที่ได้ให้ไว้ในนิยามศัพท์เฉพาะนี้ด้วย

สำหรับหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการกำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะแต่ละคำข้างล่างนี้ ผู้ศึกษาได้นำมาจากคำสำคัญที่ปรากฏอยู่ในชื่อวิทยานิพนธ์ วัตถุประสงค์การวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะแต่ละคำที่ใช้ในการศึกษานี้ มีดังนี้

6.1 การบริหารจัดการ (management administration) หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใด ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งเป็นการบริหารจัดการภาครัฐที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา หรือสร้างความเจริญก้าวหน้า มั่นคง และยั่งยืนให้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมและบุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โดยรวม

6.2 กำลังพล (personnel) หมายถึง การดำเนินงานในการวางแผนการจัดการ การอำนวยการ และการกำกับดูแลกำลังพลทั้งหลายของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ในลักษณะหรือทิศทางที่ใช้กำลังคนทางทหารให้เกิดประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งครอบคลุมเรื่องการบรรจุ การแต่งตั้งยศ การเลื่อนยศ การเลื่อนและลดตำแหน่ง การย้าย การโอน การให้ออกจากราชการ(การปลด การถอดยศ) และบำเหน็จความชอบ

6.3 สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม หมายถึง หน่วยงานของรัฐในสังกัดกระทรวงกลาโหม ที่ตั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดเชียงใหม่

6.4 การบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หมายถึง การบริหารจัดการหรือการดำเนินงานใด ๆ เกี่ยวกับกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ที่ประกอบด้วย 6 ประการ หรือ 6 หลัก ดังนี้

6.4.1 หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล ในที่นี้หมายถึง การกำหนด การปรับปรุงหลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งในการบริหารจัดการด้านกำลังพลให้สอดคล้องกับกฎหมาย และ/หรือ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง สร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคให้แก่ข้าราชการทุกระดับชั้น เช่น การแต่งตั้งข้าราชการเข้าดำรงตำแหน่งต่าง ๆ

พร้อมทั้งกำหนดแผนปฏิบัติงานด้านกำลังพล มาตรการ และขั้นตอนในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ โดยที่ผู้บังคับบัญชาของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมสามารถใช้หลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ในการบริหารจัดการด้านกำลังพลได้มากกว่าการใช้ดุลพินิจ

6.4.2 หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ ในที่นี้หมายถึง การกำหนดหลักคุณธรรมด้านกำลังพล เช่น หลักการพิจารณาความดีความชอบ และประกาศเป็นหลักปฏิบัติไว้อย่างเปิดเผย เพื่อให้ทุกฝ่ายนำไปใช้ปฏิบัติ โดยมีการอบรมชี้แจงทำความเข้าใจให้ข้าราชการรู้จักและปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรมด้านกำลังพลอย่างกว้างขวาง ยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ส่วนรวม พร้อมทั้งสนับสนุนส่งเสริมข้าราชการที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน และมีระเบียบวินัย ให้มีความก้าวหน้าในชีวิตรับราชการ โดยที่ผู้บังคับบัญชาของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน โดยใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารจัดการด้านกำลังพล

6.4.3 หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ ในที่นี้หมายถึง การบริหารจัดการด้านกำลังพล โดยใช้กระบวนการพิจารณาความดีความชอบอย่างเปิดเผยและโปร่งใส มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง และได้ตรวจสอบ สอบสวน เพื่อป้องกันและปราบปรามข้าราชการที่กระทำผิดหลักเกณฑ์ด้านกำลังพลอย่างเคร่งครัด ตลอดจนสร้างทัศนคติที่ดี และสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันในการให้บริการข้อมูลข่าวสาร ตอบข้อสงสัย ปรับปรุงการปฏิบัติงานให้โปร่งใส รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลในระบบงานด้านเอกสารและระบบสารสนเทศด้านกำลังพลที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา พร้อมทั้งสำรวจความคิดเห็นหรือความพึงพอใจของข้าราชการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านกำลังพลอย่างโปร่งใสและเปิดเผย

6.4.4 หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การได้สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ ในที่นี้หมายถึง การกำหนดนโยบายพร้อมออกหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนให้ข้าราชการยึดถือปฏิบัติเพื่อพัฒนากลไกการบริหารจัดการ

และระบบการปฏิบัติงานด้านกำลังพลแบบมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในหน่วยงาน และสนับสนุนการ
สร้างจิตสำนึกให้ข้าราชการเห็นคุณค่าและความสำคัญของความมีส่วนร่วมด้านกำลังพล เปิด
โอกาสให้ข้าราชการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ รับฟังข้อเสนอแนะไปปรับปรุง
แก้ไข พร้อมทั้งสร้างหลักประกันความมั่นคงปลอดภัยในอาชีพรับราชการให้แก่ข้าราชการที่เข้ามา
มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งผู้บังคับบัญชาของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมมี
พฤติกรรมการบริหารจัดการด้านกำลังพลแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งสนับสนุนให้มีการติดตามและ
การตรวจสอบการปฏิบัติงานของข้าราชการ โดยยึดหลักความมีส่วนร่วม พร้อมทั้งยกย่องชมเชย
ข้าราชการที่ใช้หลักความมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้านกำลังพลเป็นประจำจนประสบ
ความสำเร็จ

6.4.5 หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความ
รับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา
ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน
ในที่นี้หมายถึง การปฏิบัติงานด้านกำลังพลจนประสบผลสำเร็จตามนโยบาย วัตถุประสงค์ และ
เป้าหมายด้วยความรับผิดชอบรวมทั้งด้วยความสำนึกตระหนักในสิทธิหน้าที่ โดยที่ผู้บังคับบัญชา
ของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมมีความรับผิดชอบ ใส่ใจปัญหาและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
ด้านกำลังพล รับฟังและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ส่งเสริมข้าราชการผู้มีความสามารถและ
มีความรับผิดชอบด้านกำลังพลโดยให้รางวัลหรือการจูงใจด้วยค่าตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ
ตลอดจนลงโทษข้าราชการที่ขาดความรับผิดชอบ พร้อมทั้งมีระบบการติดตามและประเมินผลด้าน
กำลังพลที่ชัดเจน นำเชื่อถือ และทำการควบคุมตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

6.4.6 หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้
เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยแรงจูงใจให้คนไทยมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์
สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้
สมบูรณ์ยั่งยืน ในที่นี้หมายถึง การบริหารจัดการด้านกำลังพลอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด
แก่ทางราชการ เช่น มีการวางแผน และมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของข้าราชการ
สร้างสรรค์และพัฒนาเพื่อใช้ความรู้ความสามารถของกำลังพลอย่างเต็มที่ด้วยการสนับสนุน
ส่งเสริมข้าราชการให้เข้ารับการศึกษาอบรมตามหลักสูตรต่าง ๆ หรือตามแผนงานฝึกอบรมของ
หน่วยงาน มีระบบการชี้วัดความคุ้มค่าพร้อมกับมีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลด้านกำลัง
พลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า โดยผู้บังคับบัญชาของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
ใช้งบประมาณด้านกำลังพลอย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานสูงสุด

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ องค์ความรู้ใหม่ ประโยชน์ในทางวิชาการ และประโยชน์ในทางปฏิบัติ

7.1 องค์ความรู้ใหม่ องค์ความรู้ หมายถึง ความรู้ในการทำบางสิ่งบางอย่าง (know how หรือ how to) ที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่กิจกรรมอื่นๆ ไม่สามารถกระทำได้ ซึ่งปัจจุบัน องค์ความรู้ถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีความสำคัญต่อกิจการมาก เนื่องจากเป็นที่มาของการก่อกำเนิดคำไรในธุรกิจและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันรวมถึงทำให้ธุรกิจสามารถดำรงอยู่ได้ในระยะยาว สำหรับองค์ความรู้หรือความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ การได้ทราบและเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการด้านกำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยใช้การบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 6 ประการ เป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการศึกษา

7.2 ประโยชน์ในทางวิชาการ

7.2.1 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ช่วยสร้างความรู้ทางวิชาการใหม่ให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การได้ทราบและเข้าใจในการบริหารจัดการด้านกำลังพลของข้าราชการทหารตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 6 ประการ

7.2.2 ช่วยให้ผู้บุคคลและหน่วยงาน เช่น ข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ตลอดจนข้าราชการของหน่วยงานต่างในกระทรวงกลาโหม ได้รับความรู้และความเข้าใจทางวิชาการในเรื่องการบริหารจัดการด้านกำลังพลตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

7.2.3 ช่วยให้ได้แนวทางในการพัฒนาความรู้ทางวิชาการในเรื่องการบริหารจัดการด้านกำลังพลของข้าราชการทหารตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

7.2.4 เป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยทำนองเดียวกันนี้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น

7.3 ประโยชน์ในทางปฏิบัติ

7.3.1 หน่วยงานภาครัฐและข้าราชการ เช่น หน่วยงานต่าง ๆ ในกระทรวงกลาโหม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม จะได้รับประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้า โดยนำข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านกำลังพลตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในหน่วยงานของตนเอง

7.3.2 ในส่วนของประชาชนหากได้นำไปศึกษา จะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ การบริหารจัดการด้านกำลังพลตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และเกิดความมั่นใจว่า หน่วยงานในภาครัฐได้มีการนำแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรมและให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน นอกจากนี้ ประชาชนยังจะได้รับ ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและความคิดเห็นสำหรับนำไปปรับใช้ในการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือในการปฏิบัติงานด้วย